

مقدمه ناشر

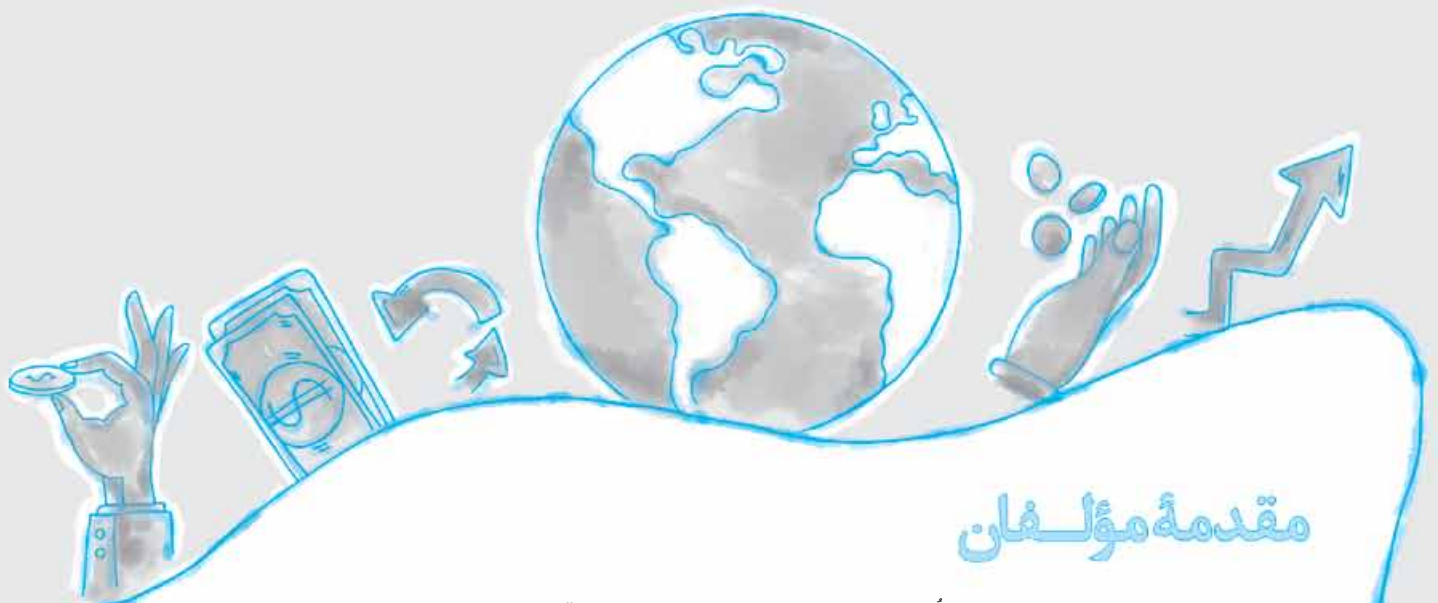
سلام

از این فرصت به جای حرف زدن می‌خواهم برای معرفی کتابی استفاده کنم که به گمانم خواندنش بر هر آدمی واجب است!
این کتاب را رابرت کیوساکی، نویسنده مشهور ژاپنی نوشته است.

نگاه هر آدمی به موضوع درآمد و ثروت در تمام طول زندگی او هست و تأثیرش را می‌گذارد. پس باید خیلی دقیق و درست باشد. این نگاه می‌تواند باعث شود که آدم تا آخر عمر برای پول کار کند، که خوب نیست و یا می‌تواند باعث شود در نهایت از ابزار اقتصاد برای نقشه‌های بزرگ‌تر زندگی‌مان استفاده کنیم. اگر نگاهمان درست باشد البته!
این کتاب را حتماً یک وقتی در زندگی‌تان بخوانید و اگر دوستش داشتید به دیگران هم توصیه کنید.
ممنونم از مؤلفان کار بلد کتاب و همچنین الهه آرانی، سید سعید احمدپور و همه دوستان خوبم در واحد تولید خیلی سبز.

تا بعد!

مقدمه مؤلفان

سلام ای وکلا، روان‌شناسان، جامعه‌شناسان، ادبا، فلاسفه، باستان‌شناس‌ها، اقتصاددانان و ... آینده! خوش اومدید به علوم انسانی!

«ما این کتاب رو به خاطر این نوشتیم که برای نوشتنش وقت نداشتیم!»
 آره جمله‌اش یک کم فلسفیه 😊 یادمه این جمله رو تو کتابی از شفیر خونده بودم و این‌جا نقل به مضمونش کردم چون وصف حال من و پری‌ناز جان گلپایگانی. قصه این‌که کتاب درسی اقتصاد، از سال ۹۹ بعد مدت‌ها حسابی تغییر کرد و ما خیلی‌سیزی‌ها همت کردیم که تو زمان کوتاهی یه کتاب تست خوب اقتصاد براتون بنویسیم و امسال هم طبق تغییرات جدید کتاب درسی، آپدیتش کردیم. درسته که مُشک آن است که خود ببوید ولی اجازه بدید عطار هم کمی بگوید؛ کتابمون سه بخش داره:

۱- درس‌نامه

- متن کتاب درسی رو کامل براتون توضیح دادیم. هیچ جمله و کلمه‌ای جا نیفتاده و سعی کردیم با جدول و نمودار و دسته‌بندی و ... مطلب رو براتون ساده‌تر کنیم.
- تا الان این‌جوری بوده که نصف سؤالی کنکور «مسئله» بوده، ما هم حسابی حواسمون بوده و مسئله‌های کتاب رو براتون تیپ‌بندی کردیم.
- برای بعضی مسئله‌ها، تکنیک‌ها و راه‌حل‌های تستی و میان‌بر یادتون دادیم که موقع تست‌زدن زمان کم نیارید.
- درسته که قراره بیشتر بدانیم و پانویس و واژه‌نامه و ... تو کنکور و آزمون‌ها نیان ولی خب تجربه به ما ثابت کرده که میادا! پس همه بیشتر بدانیم‌های خیلی مهم رو براتون تو کادر گذاشتیم.

۲- تست

- چون کتاب درسی تازه تألیفه، کلی تست جدید براتون طراحی کردیم و هیچ خط و صفحه‌ای رو جا نذاختم.
- در مورد اون بخش‌هایی از کتاب که با کتاب اقتصاد قبلی مشترک بود از تست‌های کنکورهای سراسری سال‌های قبل استفاده کردیم و هر جا لازم بود تغییراتی دادیم که کاملاً منطبق با کتاب جدید باشد.
- سؤال‌هایی که از بخش‌های «بیشتر بدانیم» و «درس زندگی» و ... طراحی شدن رو براتون مشخص کردیم.
- تست‌هامون تو همه درجه‌های سختی طراحی شدن: آسون، متوسط و سخت.

۳- پاسخ‌نامه

- پاسخ همه سؤال‌ها رو کامل براتون نوشتیم و تو پاسخ هر سؤالی شماره صفحه کتاب درسی رو نوشتیم که راحت جواب رو از کتاب پیدا کنید.
- راه‌حل تستی و میان‌بر مسئله‌ها رو هم بعد پاسخ تشریحی‌شون اضافه کردیم.
- کتاب رو بخونید و اگر پیشنهاد و انتقاد و حرف و حدیثی داشتید، خوشحال میشیم از طریق بات خیلی سبز بهمون بگید. و اما بریم سراغ تشکرها:
- متشکریم از بنیان‌گذار انتشارات خیلی‌سبز؛ جناب دکتر نصری و متشکریم از مهندس سبزه‌میدانی، مدیر تألیف کتاب‌های تست.
- خیلی خیلی ممنونیم از دکتر سید سعید احمدپور مقدم، مدیر تألیف کتاب‌های تست علوم انسانی که لحظه به لحظه تألیف این کتاب همراه ما مؤلف‌ها بودن و با درایت، آرامش، صبوری و حسن خلق مثال‌زدنی‌شون کلی به ما کمک کردن. می‌شناسیدشون دیگه؟ چندتا از کتاب تست‌های علوم و فنون مون زحمت ایشونه.
- مچکریم از الهه جان آرانی حصاری، مسئول پروژه خوش‌اخلاق و صبور و نازنینمون که بدون پیگیری‌هاش کتاب به موقع به سرانجام نمی‌رسید.
- مچکریم از بچه‌های تاپیست، صفحه‌آرا، گرافیکست و ... که خیلی برای پروژه اقتصاد زحمت کشیدند.

و اما تشکرهای اختصاصی مؤلف‌ها!

پری‌ناز گلپایگانی: با تشکر فراوان از پدر بزرگوار و مادر نازنینم که همیشه همراه و پشتیبان من بودند. هم‌چنین تشکر می‌کنم از همسر مهربانم که در این مدت حامی و مشوق من بودند و روشنا، دختر عزیزم که وجودش، آرام جان است.
 نیلوفر شیرخدائی نادر: ممنونم از خانواده نازنینم که دلیل اصلی حال خوش من هستند. مرجان و مریم، خواهرهای مهربونم، برادر عزیزم و علیرضای باهوش پرنرزی؛ دلیل لبخند رو لب‌هام.

فهرست

تست	درس نامه	
■ فصل اول اصول انتخاب در کسب و کار		
۱۰۵	۸	درس اول کسب و کار و کارآفرینی
۱۰۹	۱۳	درس دوم انتخاب نوع کسب و کار
۱۱۵	۱۸	درس سوم اصول انتخاب درست
۱۲۴	۲۶	درس چهارم مرز امکانات تولید
■ فصل دوم بازیگران اصلی در میدان اقتصاد		
۱۲۹	۳۲	درس پنجم بازار چیست و چگونه عمل می کند؟
۱۳۹	۴۳	درس ششم نقش دولت در اقتصاد چیست؟
۱۴۷	۵۳	درس هفتم تجارت بین الملل
■ فصل سوم اقتصاد رشد و پیشرفت		
۱۵۳	۵۹	درس هشتم رکود، بیکاری و فقر
۱۵۸	۶۶	درس نهم تورم و کاهش قدرت خرید
۱۶۷	۷۴	درس دهم مقاوم سازی اقتصاد
۱۷۲	۷۸	درس یازدهم رشد و پیشرفت اقتصادی
■ فصل چهارم اقتصاد در خانواده		
۱۹۱	۹۳	درس دوازدهم بودجه بندی
۱۹۴	۹۶	درس سیزدهم تصمیم گیری در مخارج
۱۹۸	۱۰۰	درس چهاردهم پس انداز و سرمایه گذاری
۲۰۳		پاسخ نامه تشریحی
۲۶۳		پاسخ نامه کلیدی

مرز امکانات تولید

تو این درس در مورد به الگوی اقتصادی به نام مرز امکانات تولید حرف می‌زنیم که با استفاده از اون بتونیم به الگو برای استفاده حداکثر از منابع کمیاب پیدا کنیم.

الگوهای اقتصادی

الگو چیست؟

اگر بخواهیم در مورد سازوکار قلب یا دستگاه گوارش یا مثلاً سازوکار موتور ماشین بدانیم می‌توانیم یک ماکت پلاستیکی از آن‌ها را در دست بگیریم و با دقت بررسی کنیم. مثلاً نقشه راه‌ها یک الگوست چون بدون این که فرد را درگیر جزئیات غیرلازم مثل ساختمان‌ها، درختان و ... کند فقط راه‌های اصلی و فرعی را نشان می‌دهد تا شخص به راحتی جابه‌جا شود یا مثلاً الگوی آناتومی بدن در زیست‌شناسی به ساده‌ترین شکل ممکن بخش‌های مختلف بدن و نحوه ارتباط آن‌ها را نشان می‌دهد. پس می‌توان گفت الگو، نمایشی ساده‌شده از واقعیتی پیچیده است.

الگوی مدل اقتصادی

در اقتصاد نیز الگوهایی وجود دارد که بسیاری از جزئیات دنیای واقعی را رها می‌کند تا کمک کند بر آن‌چه اهمیت دارد متمرکز شویم. یکی از این الگوها، الگوی مرز امکانات تولید است.

الگوی مرز امکانات تولید یکی از الگوهای اقتصادی است که اجازه می‌دهد درک بهتری از بده - بستان‌های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب داشته باشیم. (هالا میگل پطوری)

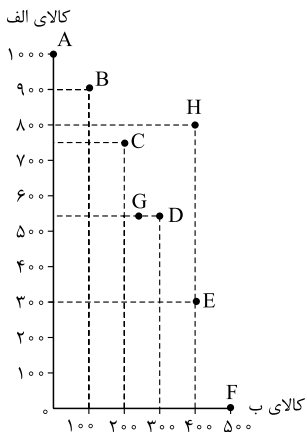
تو اقتصاد مثل زیست‌شناسی مدل‌های پلاستیکی نداریم که بررسی شون کنیم، در واقع اقتصاد فقط می‌تونه رو کاغذ شکل ساده‌شده یک مفهوم پیچیده اقتصادی رو نشون بده. بریم ببینیم این الگوی مرز امکانات تولید چیه؟

الگوی مرز امکانات تولید

مقدار تولید کالای «الف»	مقدار تولید کالای «ب»	
۱۰۰۰	۰	A
۹۰۰	۱۰۰	B
۷۵۰	۲۰۰	C
۵۵۰	۳۰۰	D
۳۰۰	۴۰۰	E
۰	۵۰۰	F
۵۵۰	۲۲۰	G
۸۰۰	۴۰۰	H

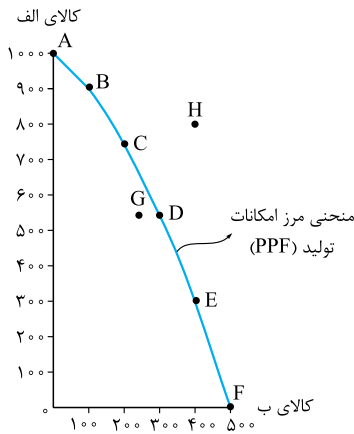
از اون‌هایی که منابع محدود، پس معمول اقتصاد یعنی کالاها و خدماتی که می‌تونیم باهاشون تولید کنیم محدود؛ در نتیجه باید دست به انتخاب بزنیم. یکی از انتخاب‌هایی که هر کسب‌وکاری (در این‌جا ما یک شرکت تولیدی را انتخاب کردیم) با آن مواجه است این است که: این شرکت چگونه می‌تواند منابع کمیاب خود را در میان انواع تولیدات تقسیم کند؟ برای سادگی بحث فرض می‌کنیم که یک شرکت تولیدی، فقط دو نوع کالا تولید می‌کند: کالای «الف» و کالای «ب». جدول روبه‌رو، مقادیر مختلفی از کالای «الف» و «ب» را که یک شرکت می‌تواند تولید کند، نشان می‌دهد. با توجه به اطلاعات جدول، ابتدا منحنی مرز امکانات تولید را رسم می‌کنیم و سپس آن را تفسیر می‌کنیم.

ترسیم منحنی مرز امکانات تولید

یک دستگاه مختصات رسم می‌کنیم. روی هر یک از محورها، یکی از دو کالا را اندازه‌گذاری می‌کنیم. در این‌جا محور عمودی را کالای «الف» و محور افقی را کالای «ب» در نظر می‌گیریم. اعداد مربوط به کالای «الف» را روی محور عمودی از پایین به بالا (به ترتیب از کم‌ترین به بیشترین) و اعداد مربوط به کالای «ب» را روی محور افقی از چپ به راست (به ترتیب از کم‌ترین تا بیشترین) جای‌گذاری می‌کنیم. نقطه A با مختصات ۱۰۰۰ و ۰ را روی دستگاه مختصات مکان‌یابی و به همین ترتیب سایر نقاط را نیز مختصات یابی می‌کنیم.

در نهایت نقاط را به هم وصل می‌کنیم:

از وصل نقاط به یکدیگر، یک منحنی کمان‌مانند و نزولی به دست می‌آید که انحنای آن به سمت بیرون است. به این منحنی، منحنی مرز امکانات تولید گفته می‌شود که با حروف اختصاری PPF نمایش داده می‌شود.

تفسیر منحنی مرز امکانات تولید

فب، حالا از این منحنی پی دستگیرمون می‌شه؟!

برای تفسیر منحنی PPF هر یک از موارد زیر را به تفکیک بررسی می‌کنیم:

- ۱) نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید
- ۲) نقاط داخل منحنی مرز امکانات تولید
- ۳) نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید
- ۴) رابطه منحنی با مفهوم تخصیص بهینه
- ۵) رابطه منحنی با مفهوم کارایی
- ۶) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

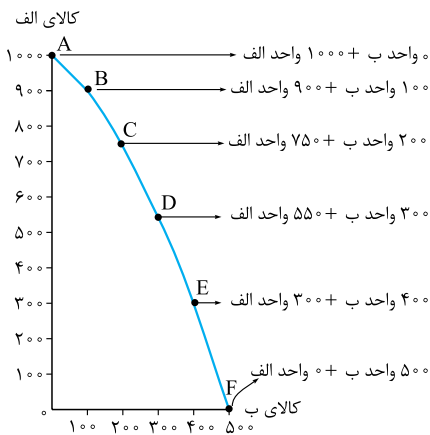
۱. نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید

نقاط A تا F روی منحنی قرار گرفته‌اند.

- **نقطه A:** شرکت تولیدی اگر همه منابع و عوامل تولید کمیاب خود را فقط برای تولید کالای «الف» به کار بگیرد، حداکثر می‌تواند ۱۰۰۰ واحد در یک هفته تولید کند و در این صورت دیگر امکان تولید کالای «ب» را نخواهد داشت. (اگر از نقطه A به فط عمود رو محور افقی بکشید به عدد صفر می‌رسید.)
- **نقطه F:** این شرکت اگر همه منابع تولید خود را صرف تولید کالای «ب» کند، نهایتاً می‌تواند هفته‌ای ۵۰۰ واحد از کالای «ب» تولید کند و دیگر قادر نیست که کالای «الف» را تولید کند. (از نقطه F به فط بکشید رو محور عمودی می‌رسید به عدد صفر.)

نکته...

نقاط انتهایی منحنی بیانگر شرایطی است که تنها می‌توان یکی از دو کالا را با استفاده از منابع محدود تولید کرد. (نقاط A و F)

- **نقاط B, C, D, E:** این نقاط نشان می‌دهند که منابع کمیاب بین تولید کالای «الف» و «ب» تقسیم شده‌اند و ترکیبات مختلفی از انتخاب این دو کالا را بیان می‌کنند به طوری که در نقطه B این ترکیب به نفع تولید بیشتر کالای «الف» است و منابع کم‌تری به تولید کالای «ب» اختصاص یافته در حالی که در نقطه E ترکیب به نفع تولید بیشتر کالای «ب» است و منابع کم‌تری به تولید کالای «الف» اختصاص یافته است.
- همان‌طور که در نمودار می‌بینید، این کسب‌وکار می‌تواند هر سطح تولید را که با نقطه‌ای بر روی مرز امکانات تولید نشان داده شده است، انتخاب کند.
- یار قید بوده افتادید درسته؟ با بودجه مصدوری که داشتیم آله کالای الف رو بیشتر می‌فریدیم منبع مالی مون صرف اون می‌شد و کم‌تر می‌تونستیم از کالای ب داشته باشیم و برعکس، تو این منحنی هم قصه همین، شرکت می‌تونه ترکیب‌های مختلف از دو کالا رو روی منحنی انتخاب کنه و تصمیم بگیره که می‌فواد منابعش رو بیشتر صرف تولید چه کالایی کنه.

نکته...

هر چه از نقاط بالاتر به سمت نقاط پایین‌تر در طول منحنی مرز امکانات تولید حرکت کنیم، از تولید یکی از محصولات (در این‌جا کالای «الف») کاسته و به تولید محصولی دیگر (در این‌جا کالای «ب») افزوده می‌شود و هر چه از نقاط پایین منحنی به سمت نقاط بالاتر حرکت کنیم، از تولید کالای «ب» کاسته و به تولید کالای «الف» افزوده می‌شود.

۲. نقاط داخل منحنی مرز امکانات تولید

- **نقطه G:** نقطه G زیر منحنی قرار گرفته است؛ در این نقطه، ترکیبی از ۵۵۰ واحد کالای «الف» و ۲۲۰ واحد کالای «ب» را داریم. این شرکت تولیدی اگر بخواهد می‌تواند نقطه G را تولید کند، اما مرز امکانات تولید نشان می‌دهد که اگر شرکت تصمیم بگیرد ۵۵۰ واحد کالای «الف» تولید کند، هنوز هم منابع کافی برای تولید ۸۰ واحد کالای «ب» بیشتر (یعنی ۳۰۰ واحد کالای «ب» به جای ۲۲۰ واحد) را خواهد داشت. بنابراین شرکت می‌تواند ترجیح دهد که با استفاده از منابعش در نقطه D تولید کند به جای این‌که در نقطه G تولید کند.

نکته...

به طور کلی بهتر است یک شرکت به جای تولید در درون مرز امکانات تولید، بر روی مرز امکانات تولید کند. چون در غیر این صورت بخشی از منابعش هدر می‌رن و تولید ناگوار است.

۱- PPF مختصر شده Production Possibility Frontier است.

مرز امکانات تولید

۳. نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید

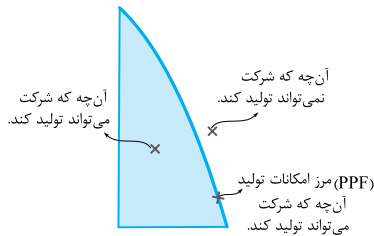
نقطه H: نقطه H بیرون از مرز امکانات تولید شرکت تولیدی قرار گرفته است در نتیجه غیر قابل دسترسی است چون شرکت منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد.

نکته...

ناحیه خارج از مرز امکانات تولید نقاطی هستند که دسترسی به آنها در دوره فعلی و با توجه به عوامل تولید موجود، امکان پذیر نیست و شرکت تنها می تواند آرزوی رسیدن به آنها را داشته باشد. (منظور این که فعلاً و با توجه به منابع و عوامل تولیدی که در دسترس است، یعنی با همین عوامل و منابع موجود نمی تواند بوش برسد، اما ممکنه عوامل تولیدش رو تهییز کنه و بتونه بیشتر تولید کنه و به اون نقطه هم برسه.)

در نتیجه:

- منحنی مرز امکانات تولید، نشان دهنده حداکثر امکان تولید یک شرکت با توجه به منابع موجود است.
- منحنی امکانات تولید، مرزی است بین آنچه یک کسب و کار (مثل یک شرکت تولیدی) با استفاده از منابع موجود و در دسترس خود، می تواند تولید کند و آنچه که نمی تواند تولید کند.

۴. منحنی مرز امکانات تولید و مفهوم تخصیص بهینه

تخصیص بهینه یعنی منابع و امکانات محدود در دسترس را به بهترین شکل به تولید محصولات اختصاص دهیم. منظور از بهترین شکل این است که بتوان حداکثر منفعت را با حداقل هزینه و اتلاف منابع به دست آورد.

در نتیجه:

- نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید، نشان دهنده نقاط بهینه تولید هستند؛ یعنی نقاطی که در آنها از همه منابع و عوامل تولید موجود استفاده شده است و هیچ ظرفیتی خالی نمانده و هیچ منبعی هدر نرفته است.
- نقاط داخل منحنی مرز امکانات تولید، نشان دهنده نقاط غیر بهینه تولید هستند؛ به این معنی که از امکانات و منابع تولید به شکل بهینه استفاده نشده است (به دلایل مختلفی مثل دانش فنی پایین یا به کارگیری نیروی انسانی تو شغل غیر تخصصی) و در نتیجه منابع به هدر رفته است.

۵. منحنی مرز امکانات تولید و مفهوم کارایی و ناکارایی

به این مثال توجه کن تا مفهوم «کارایی» رو برات توضیح بدم؛

فرض کنید ارائه دهندگان دسترسی به اینترنت در یک کشور، دو نیروی کار را برای ارتباط هر خانه با سرویس اینترنت می فرستند. با این که یک نیروی کار می توانست این کار را با همان سرعت انجام دهد! **در این صورت** ← تولید در این کشور ناکارا خواهد بود.

علا بر این در چه صورت تولید کارا می شد:

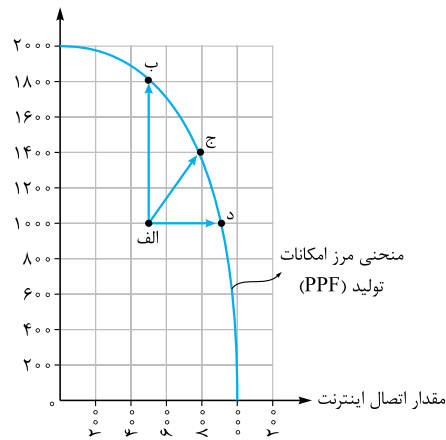
اگر کشور یک نیروی کار برای این وظیفه در نظر می گرفت، در این صورت می توانست با نیروی کار دوم، تولیداتش را در کالاها و خدمات دیگر گسترش دهد؛ مثلاً تیشرت بیشتری تولید کند. **پس در چنین حالتی** ← تولید در این کشور کارا خواهد بود.

توجه: تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای یافتن موقعیت هایی برای پیشرفت است.

نکته...

اگر یک شرکت یا یک کشور، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار بگیرد، بدون آن که وضع دیگران بدتر شود، می توان گفت اقتصاد آن شرکت یا کشور کارا است **یعنی** ← شرکت یا کشور از منابع موجود خود، بیشترین استفاده را می برد، در این حالت: حداقل بیش از یک کالا یا خدمت می توان در دسترس مردم قرار داد؛ بدون آن که کالاها یا خدمات دیگر کاهش یابد.

تعداد تیشرت

بریم روی نمودار مفهوم تولید کارا و ناکارا رو بررسی کنیم؛

تولید ناکارا ← نقطه الف: این نقطه ترکیب تلاقی تولید تیشرت و اتصال اینترنت را نشان می دهد برای حالتی که دو نیروی کار برای اتصال به هر خانه فرستاده می شود؛ یعنی ۵۰۰ خانه که به اینترنت متصل شده اند و ۱۰۰۰ تیشرت که در یک هفته تولید شده است.

نکته...

نقطه الف در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار دارد **پس** ← تولید در آن ناکاراست. هر نقطه در زیر مرز امکانات تولید، نشان دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع خود استفاده نکرده است **زیرا** ← بدون این که کالاها یا خدمات دیگر را حذف کند می توانست حداقل بیشتر از یک کالا تولید کند. به عبارت دیگر وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک واحد کالا یا خدمت تولید شود؛ بدون آن که از تولید کالاها یا خدمات دیگر کاسته شود.

تولید کارا ← با تغییر نحوه استفاده از منابع، کشور یا شرکت می تواند به نقطه ای روی مرزهای امکانات تولید حرکت کند.

حالت ۱ ← نقطه د: اگر نیروی کار آزاد شده در خود صنعت اتصال کابل اینترنت به کار گرفته شود، اتصال بیشتری از خانه‌ها انجام می‌شود. ← جابه‌جایی از نقطه الف به نقطه د.

حالت ۲ ← نقطه ب: اگر نیروی کار اضافی برای تولید تیشرت به خدمت گرفته شود، تعداد تیشرت بیشتری تولید می‌شود. ← جابه‌جایی از نقطه الف به نقطه ب.

حالت ۳ ← نقطه ج: اگر نیروی کار اضافی بین دو صنعت تقسیم شود، مثلاً نیمی از روز به اتصال کابل بپردازد و نیمی از روز را در کارگاه تولیدی کار کند هم می‌تواند تیشرت بیشتر تولید کند و هم خانه‌های بیشتری را به اینترنت متصل کند. ← جابه‌جایی از نقطه الف به نقطه ج.

نکته...

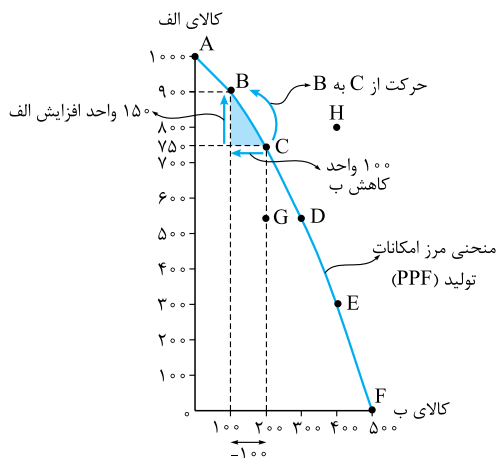
نقاط ب، ج و د روی منحنی مرز امکانات تولید قرار دارد ← پس تولید در آن‌ها کاراست.

فب پیا مورد ۳ و ۵ و جمع بندی کنیم؛

- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید، الگویی برای استفاده حداکثری از منابع پیدا کردیم؛ این منحنی توضیح می‌دهد که با توجه به محدودیت منابع باید:
- منابع به طور کامل استفاده بشوند؛ یعنی هیچ‌یک از عوامل تولید بیکار یا بلااستفاده نباشد و به طور کامل و بهینه به تولیدات اختصاص داده شوند (تخصیص بهینه).
- منابع کارآمد استفاده بشوند؛ یعنی منابع باید به درستی استفاده بشوند تا اقتصاد کارا باشد. ممکن است منابع بیکار نباشند ولی خوب به کار گرفته نشده باشند مثلاً نیروی انسانی را در شغلی غیر از تخصص او به کار بگیرند. (عدم کارایی)

۶. منحنی مرز امکانات تولید و مفهوم هزینه فرصت

هزینه فرصت انتخاب یک گزینه، از دست دادن بهترین گزینه بعدی است. مرز امکانات تولید به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت را در حالتی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، محاسبه کنیم. به نمودار برگردیم:

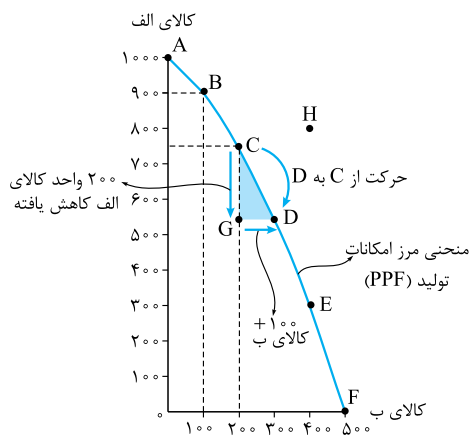
فرض کنیم شرکت در نقطه C روی منحنی شروع به تولید می‌کند. (۷۵۰ واحد کالای «الف» و ۲۰۰ واحد کالای «ب» تولید می‌کند).

اگر شرکت تصمیم بگیرد در طول منحنی مرز امکانات تولید جابه‌جا شود و به سمت چپ و بالا برود، یعنی از نقطه C به نقطه B برسد؛ هزینه فرصت این انتخاب چه قدر خواهد بود؟

در پاسخ باید بگوییم که شرکت با این تصمیم، انتخاب کرده است که ۱۵۰ واحد بیشتر از کالای «الف» تولید کند (حرکت از نقطه C به نقطه B مستلزم تولید ۱۵۰ واحد بیشتر از کالای «الف» است) و در ازای این مقدار تولید بیشتر، باید ۱۰۰ واحد کم‌تر از کالای «ب» تولید کند ($100 - 200 = 100$) یعنی ۱۰۰ واحد به جای ۲۰۰ واحد. پس هزینه فرصت تولید ۱۵۰ واحد بیشتر از کالای «الف» از دست رفتن ۱۰۰ واحد کالای «ب» است.

نکته...

مرز امکانات تولید نشان می‌دهد برای داشتن مقدار بیشتری از یک کالا، باید از مقداری از کالای دیگر صرف نظر کرد.

حال به سمت پایین حرکت کنیم؛ یعنی این بار حرکت از نقطه C به نقطه D در طول منحنی را محاسبه کنیم:

اگر نقطه شروع شرکت، نقطه C باشد و تصمیم بگیرد تولید کالای «ب» را افزایش دهد؛ این ۱۰۰ واحد افزایش کالای «ب» به معنای حرکت روی منحنی به سمت راست و پایین و رسیدن به نقطه D است؛ یعنی در ازای ۱۰۰ واحد تولید بیشتر کالای «ب» باید قید تولید ۲۰۰ واحد کالای «الف» را بزند. ($750 - 550 = 200$)

هزینه فرصت ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای «ب» از دست دادن، ۲۰۰ واحد کالای «الف» خواهد بود.

توجه: تمامی مطالبی که در مورد مرز امکانات تولید کسب و کارها گفتیم، در یک مقیاس کلان در رابطه با کشورها هم مطرح می‌شود. کشورها نیز باید تصمیم بگیرند که منابع کمیاب خود را چگونه به شکلی بهینه و کارا میان تولید کالاهای مختلف اختصاص دهند.

در نقاط بهینه، تولید هیچ‌یک از کالاها بدون کاهش تولید کالای دیگر ممکن نخواهد بود ← پس کشورها هم باید بابت انتخاب تولید یک کالا، هزینه فرصت آن را بپردازند.

نکته تکمیلی...

یکی از مهم‌ترین انتخاب‌هایی که معمولاً کشورها با آن روبه‌رو هستند، در صرف منابع بیشتر در تولید غذا (کالاهای ضروری و غیرنظامی) و امنیت و دفاع (کالاهای نظامی) است. این انتخاب با مثال معروف گره یا اسلحه است که در خلال جنگ جهانی دوم مطرح شد.

نکته مهم این‌که وقتی روی مرز امکانات تولید هستیم، تمام نقاط روی منحنی شرایط کارایی و انتخاب بهینه را دارند اما باید ببینیم کدام نقطه از بقیه مطلوب‌تر است. حالا قصه این‌هاست که این مطلوبیت رو پی تعیین می‌کنه؟ مثلاً تو شرایط هنگی که کشور ممکنه تصمیم بگیره که اسلحه بیشتری تولید کنه به پای غذا یا ...

مثلاً تو شرایط ترمیمی اولویتش تولید کالای ضروری و اساسی مردم مثل غذا و دارو باشه؛ می‌فوام بگم این مطلوبیت؛ یعنی این‌که چه کالایی بیشتر تولید بشه رو، شرایط به کشور تعیین می‌کنه وگرنه که همه نقطه‌های روی منحنی بوهینه هستن و کارا.

در نتیجه تولید هر ترکیبی روی منحنی اگرچه کارا و بهینه، اما لزوماً مطلوب نیست بلکه باید با توجه به شرایط کشور، وضعیت بازار و نگاه و نیاز جامعه بررسی کرد که در کدام نقطه مطلوبیت بیشتر است.

هزینه فرصت اجتماع

نظریه نهار رایگان

میلتون فریدمن، برنده جایزه نوبل اقتصاد می‌گه: «چیزی به نام نهار مجانی وجود ندارد!»

این جمله به این معناست که تولید هیچ کالایی بدون بها و بدون هزینه نیست حتی کالاهای رایگان! مثلاً ممکن است ارائه وعده‌های نهار رایگان به دانش‌آموزان یک مدرسه در ظاهر بدون هزینه به نظر برسد، اما در حقیقت برای جامعه رایگان نیست ^{زیرا} تولید غذا به منابع نیاز دارد و این منابع می‌توانند برای تولیدات دیگر استفاده شوند.

در نتیجه:

باید ببینیم که برای داشتن «نهار رایگان» (به‌فوائد کالایی رایگان) می‌بایست قید داشتن بعضی از محصولات دیگر را بزنیم یا مقدار کمتری از آن‌ها را داشته باشیم، چون حتی کالاهایی که برای افراد «رایگان» است، معمولاً برای تولیدشان زمان صرف می‌شود و برای جامعه هزینه فرصت دارد.

نکته...

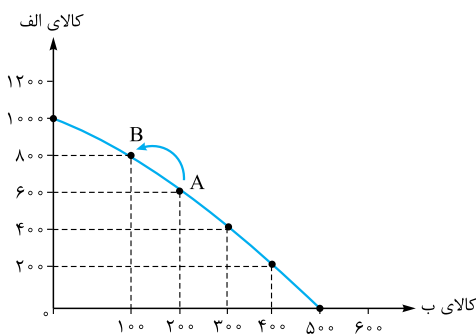
نظریه نهار رایگان در اقتصاد، به موضوع کمیابی منابع، هزینه فرصت و اصل انتخاب اشاره دارد. ^{یعنی} به دلیل مسئله کمیابی منابع باید دست به انتخاب بزنیم که البته این انتخاب، هزینه فرصت دارد.

انتقال منحنی مرز امکانات تولید

تا این‌جا در رابطه با جابه‌جاشدن نقاط در طول مرز امکانات تولید (روی منحنی) صحبت کردیم. باید بدانید که در بعضی موارد، خود منحنی مرز امکانات تولید، جابه‌جا می‌شود یعنی به سمت راست - بالا یا چپ - پایین منتقل می‌شود.

تفاوت بین انتقال منحنی مرز امکانات تولید و حرکت روی منحنی

دو کالای «الف» و «ب» را در نظر بگیرید:

۱) حرکت روی منحنی: اگر تولید یکی از کالاهای روی نمودار (مثلاً کالای «الف» در برابر کالای «ب») تغییر کند اما منابع تولید (مثل فناوری، نیروی انسانی، سرمایه و ...) تغییر نکند، حرکت روی منحنی (در طول منحنی) است. مثلاً اگر مقدار تقاضا برای کالای «الف» افزایش یابد، شرکت مجبور است منابع را به سمت تولید بیشتر کالای «الف» و به دنبال آن تولید کم‌تر کالای «ب» هدایت کند حرکت از نقطه A به B؛ چون مجموع منابع تولید محدود هستند ^{در نتیجه} مکان منحنی ثابت می‌ماند (و فقط نقطه، روی منحنی حرکت می‌کنه).

۲) انتقال منحنی: اگر عوامل تولید تغییر کند و به دلایلی افزایش پیدا کند (چه از نظر کمیت و چه از نظر کیفیت)؛ مثلاً:

۱) منابع طبیعی (زمین) گسترش یابد مثلاً معادن جدیدی کشف شود.

۲) سرمایه به تولید تزریق شود؛ مثلاً با افزایش سرمایه‌های فیزیکی، تولید بیشتر شود.

۳) به دلیل رشد جمعیت، تعداد نیروی انسانی بیشتر شود یا از طریق آموزش‌های فنی، مهارت نیروی کار بیشتر شود.

۴) با ارتقای فناوری یا ارائه یک فناوری جدید، منابع موجود برای تولید محصول را افزایش پیدا کند.

در این حالت با افزایش منابع تولید، شرکت با مرز امکانات جدیدی روبه‌رو می‌شود. اگر با افزایش منابع،

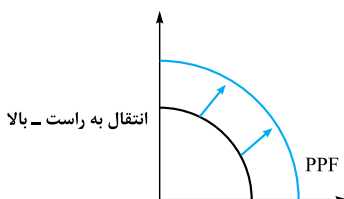
تولید هم افزایش یابد در این صورت منحنی مرز امکانات منتقل می‌شود ^{یعنی} در واقع در این شرایط رشد

اقتصادی اتفاق می‌افتد و منحنی PPF به سمت راست - بالا منتقل می‌شود. ^{در مورد مفهوم}

رشد اقتصادی مرف می‌زنیم با هم؛ فقط دقت کن آگه افزایش منابع تولید باعث شه تولید هم اضافه بشه، اون‌وقت

منحنی به سمت راست منتقل می‌شه وگرنه مثلاً ممکنه به کشوری اتفاقاً پناه‌های نفتی خرید کشف کنه اما نتونه فرآورده‌های

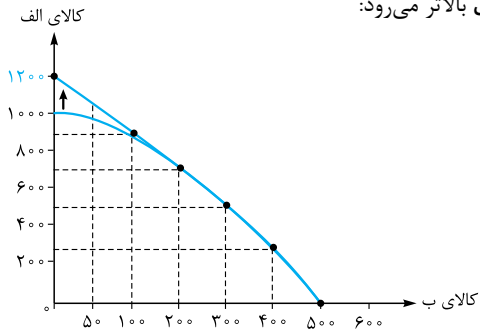
نفتی‌اش رو بیشتر کنه که فب در این صورت اصلاً رشد اقتصادی پیدا نمی‌کنه و طبعاً منحنی هم جابه‌جا نمی‌شه.

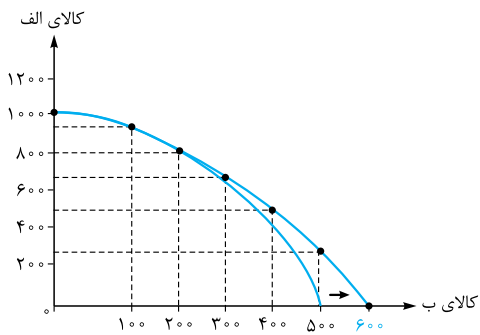
انتقال به راست - بالا

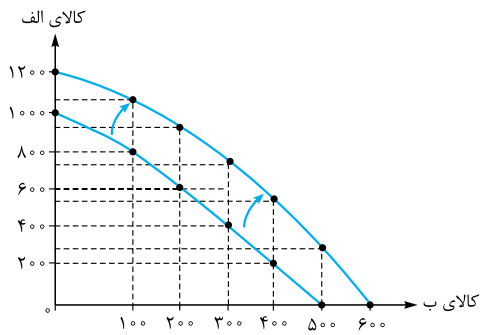
توجه: اگر صرفاً منابع تولید کالای «الف» افزایش یابد، در این صورت نقطه تلاقی با محور عمودی بالاتر می‌رود:

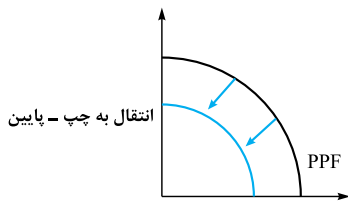
و اگر صرفاً منابع تولید کالای «ب» افزایش یابد، نقطه تلاقی روی محور افقی افزایش می‌یابد.

و اگر منابع تولید هر دو کالا افزایش پیدا می‌کند، هر دو نقطه تلاقی افزایش خواهد یافت.

و در صورتی که عوامل تولید تضعیف شوند یا کاهش یابند (بیکاری نیروی کار، افت سرمایه و ...) و به تبع آن تولید هم کاهش یابد، منحنی PPF به سمت چپ - پایین منتقل می‌شود.

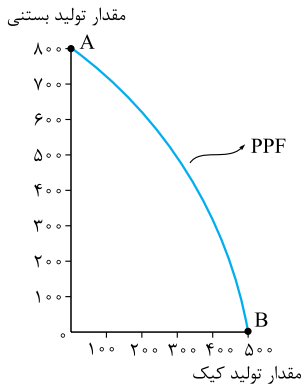
فصل اول پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس چهارم

۱۵۲- الگوی مرز امکانات تولید، یک الگوی اقتصادی است که .....

- (۱) اجازه می‌دهد تا درک بهتری از جزئیات بازار در استفاده از منابع داشته باشیم.
- (۲) قیمت و مقدار خرید یک کالا را در کنار هم به خوبی نشان می‌دهد و امکان تحلیل را فراهم می‌کند.
- (۳) اجازه می‌دهد تا درک بهتری از بده - بستان‌های یک کشور یا شرکت‌ها در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنیم.
- (۴) کمک می‌کند مقدار و قیمت خرید محصولات را به صورت کارا تعیین کنیم و منفعت تولیدکنندگان را تضمین کنیم.

۱۵۴- با توجه به نمودار مقابل، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) نقطه A بیشترین مقدار تولید بستنی و نقطه B کم‌ترین مقدار تولید کیک را نشان می‌دهد.
- (۲) هر چه از نقطه B به سمت A حرکت کنیم، مقدار تولید بستنی کم و مقدار تولید کیک زیاد می‌شود.
- (۳) بین مقدار تولید بستنی و کیک، یک رابطه معکوس وجود دارد و منحنی PPF نزولی است.
- (۴) مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداقل و حداکثر امکان تولید شرکت با منابع موجود است.

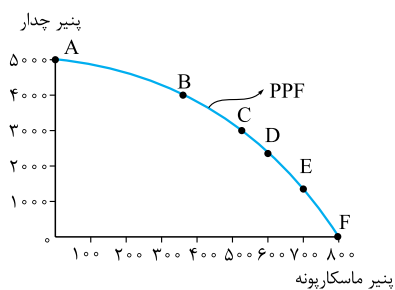
(المیيار اقتصاد ۱۴۰۰)

۱۵۵- منحنی مرز امکانات تولید (PPF) یک کشور نشان‌دهنده:

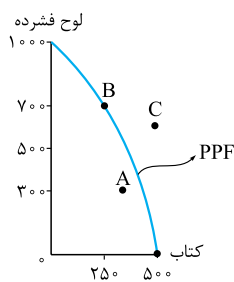
- (۱) مقدار کل مصرف مردم
- (۲) مقدار تولید با توجه به منابع موجود
- (۳) قیمت محصولات
- (۴) جمعیت

۱۵۶- با توجه به مقدار تقاضای بیشتر پنیر ماسکارپونه نسبت به پنیر چدار، برای یک شرکت تولیدکننده مواد لبنی، اولویت با تولید حداکثری پنیر ماسکارپونه است. با در نظر گرفتن این شرایط، انتخاب کدام نقطه روی PPF سنجیده‌تر است؟

- (۱) E
- (۲) F
- (۳) A
- (۴) B

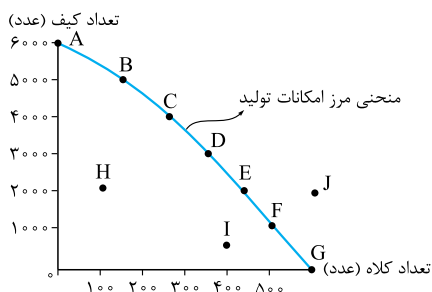

۱۵۷- با توجه به نمودار مقابل، وضعیت هر یک از نقاط زیر به چه صورت است؟

- الف A ← عدم ترکیب بهینه از تولید دو کالا - ب C ← غیر قابل دستیابی - پ B ← انتخاب بهینه از ترکیب هر دو محصول
- ۲ الف A ← انتخاب بهینه برای تولید کتاب - ب C ← عدم دسترسی به منابع تخصصی برای تولید لوح فشرده - پ B ← عدم ترکیب بهینه از تولید دو محصول
- ۳ الف A ← اتلاف نیرو در تولید هر دو محصول - ب C ← حمایت از تولید بیشتر کتاب - پ B ← ترکیب بهینه از تولید هر دو محصول
- ۴ الف A ← غیر قابل دستیابی - ب C ← عدم دسترسی به منابع کافی برای تولید - پ B ← حمایت از تولید لوح فشرده

۱۵۸- با توجه به جدول و نمودار زیر، چند جمله درست است؟

مقدار تولید کلاه	مقدار تولید کیف	
صفر	۶۰۰۰	A
۱۰۰	۵۰۰۰	B
۲۰۰	۴۰۰۰	C
۳۰۰	۳۰۰۰	D
۴۰۰	۲۰۰۰	E
۵۰۰	۱۰۰۰	F
۶۰۰	صفر	G

- الف بین مقدار تولید کیف و کلاه رابطه مستقیم وجود دارد.
- ب در نقطه D نسبت به نقطه H ترکیب بهینه تری از تولید خواهیم داشت.
- پ در نقطه J با کمیابی منابع مواجه هستیم و نقطه غیر قابل دستیابی است.
- ت نقاط روی منحنی نشان دهنده حداکثر امکان تولید با منابع موجود هستند.
- ث با حرکت از نقطه B به مقدار تولید کیف بیشتر و میزان تولید کلاه کم تر می شود.
- ۱ (۱) ۴ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴)

۱۵۹- مرز امکانات تولید، مرزی است بین آن چه یک کسب و کار.....

- ۱) با استفاده از منابع موجود در دسترسش می تواند تولید کند و آن چه نمی تواند.
- ۲) با استفاده از منابع در دسترسش می تواند تولید کند و آن چه در عمل تولید می کند.
- ۳) با استفاده از منابع کمیاب اما در دسترس و نیازهای نامحدود، تولید و در بازار، عرضه می کند.
- ۴) به طور بالقوه شرایط تولید آن را دارد و آن چه به صورت بالفعل تولید می کند.
- ۱۶۰- درستی یا نادرستی جملات زیر را به ترتیب با حرف «ص» برای تأیید جمله و حرف «غ» برای رد جمله مشخص کنید.

- الف) الگوی مرز امکانات تولید نمایشی ساده از یک واقعیت پیچیده اقتصادی است.
- ب) منحنی مرز امکانات تولید کمک می کند که یک شرکت بداند چگونه می تواند منابع کمیاب خود را در میان انواع تولیدات تقسیم کند.
- پ) مرز امکانات تولید نشان دهنده حداکثر تولید شرکت شما با هر سطحی از منابع است.
- ت) کشورها باید تصمیم بگیرند که منابع کمیاب خود را چگونه میان تولید کالاها اختصاص دهند.

- ۱) الف - غ - ب - ص - پ - ص - ت - غ
- ۲) الف - ص - ب - ص - پ - ص - ت - غ
- ۳) الف - ص - ب - ص - پ - غ - ت - ص
- ۴) الف - غ - ب - غ - پ - ص - ت - ص

۱۶۱- کدام گزینه در مورد تولید هزاران کالا در یک کشور صدق می کند؟

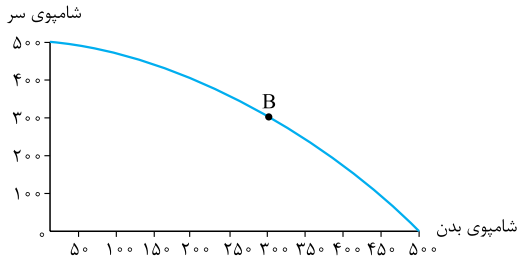
- ۱) بهتر است در یک کشور، به جای تولید در درون مرز امکانات تولید بر روی منحنی PPF، تولید کند.
- ۲) الگوی واقعی تولید در یک کشور بسیار پیچیده است و امکان انتقال نقطه بر روی منحنی PPF در دنیای واقعی نیست.
- ۳) کشورها باید تصمیم بگیرند که چگونه با توجه به منابع کمیاب خود داخل مرز منحنی PPF حرکت کنند.
- ۴) یک کشور به خاطر ارتباطات گسترده ای که دارد مجاز است حتی فراتر از منحنی PPF حرکت و تولید کند.

۱۶۲- با توجه به جمله زیر کدام گزینه صحیح نیست؟

«چیزی به نام ناهار مجانی وجود ندارد.»

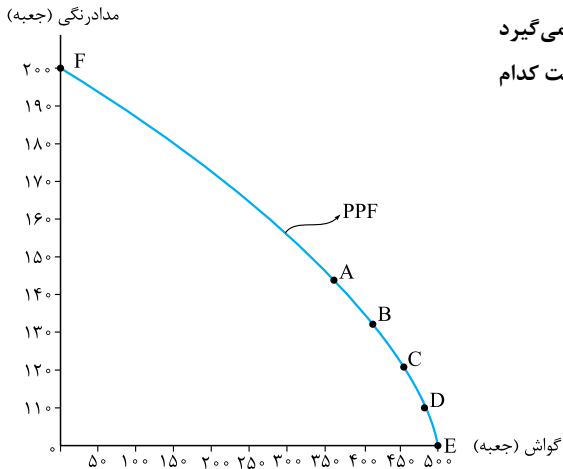
- ۱) تولید غذا به منابع نیاز دارد و از این منابع می توان برای تولید چیزهای دیگری استفاده کرد.
- ۲) برای داشتن ناهار رایگان باید بپذیریم که از بعضی کالاها یا خدمات دیگر کم تر داشته باشیم.
- ۳) حتی کالاهایی که برای افراد، رایگان است، معمولاً برای تولیدشان زمان صرف می شود.
- ۴) تولید ناهار رایگان نوعی هزینه هدررفته است بنابراین هزینه فرصتی برای جامعه ندارد.

۱۶۳- با در نظر گرفتن نقطه B در نمودار مقابل، کدام گزینه مصداق تولید ۱۰۰ عدد شامپوی سر بیشتر است؟

- (۱) باید از نقطه B به سمت پایین و راست حرکت کنیم، در این صورت هزینه فرصت معادل تعداد شامپوی بدنی است که از آن صرف نظر کردیم.
- (۲) در ازای به دست آوردن ۱۰۰ عدد شامپوی سر بیشتر، باید به خارج از منحنی PPF و یا مرز امکانات تولید حرکت کنیم.
- (۳) باید نقطه B را روی منحنی PPF جابه‌جا کنیم به سمت بالا و چپ حرکت کنیم و دقیقاً هزینه فرصتی معادل ۱۰۰ عدد شامپوی بدن داریم.
- (۴) شرایط منحنی مرز امکانات تولید به طوری است که نمی‌توانیم به ترکیب تولیدات دست بزنیم زیرا در این صورت ترکیب بهینه‌ای نخواهیم داشت.

۱۶۴- با توجه به نمودار مقابل بگویید، کدام گزینه صحیح است؟

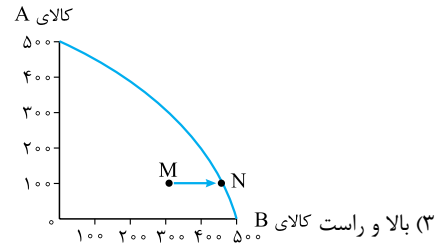
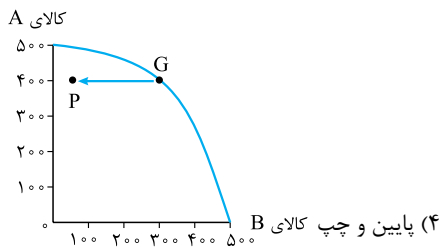
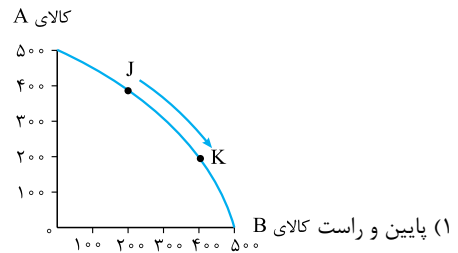
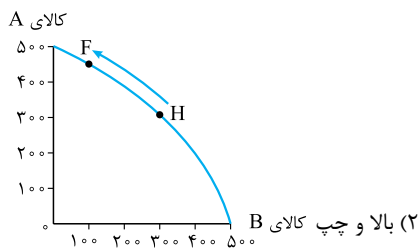
شرکتی ماهانه ۱۴۰ جعبه مدارنگی تولید می‌کند، بنا به نیاز بازار این ماه تصمیم می‌گیرد تولید جعبه گواش را به ۴۵۰ برساند. در این صورت هزینه فرصت این تصمیم شرکت کدام گزینه است؟

- (۱) ۱۰۰ جعبه مدارنگی که از تولید آن صرف نظر کردیم.
- (۲) ۴۵۰ جعبه گواشی که بیشتر تولید کردیم.
- (۳) ۲۰ جعبه مدارنگی که در ازای ۱۰۰ جعبه گواش بیشتر از دست دادیم.
- (۴) ۱۰۰ جعبه گواش که به ازای تولید مدارنگی از آن چشم پوشیدیم.

۱۶۵- دبیر ورزش امیرحسین می‌گوید: او پسر بسیار سخت‌کوشی است و همواره به دنبال یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است و برای این پیشرفت از هیچ تلاشی چشم‌پوشی نمی‌کند! در واقع او تلاش می‌کند:

- (۱) کارایی لازم را به دست آورد.
- (۲) هزینه دررفته تصمیماتش را به حداقل برساند.
- (۳) هزینه فرصت درس خواندن خود را به حداقل برساند.
- (۴) از وضعیت ناکارا فاصله بگیرد.

۱۶۶- کدام گزینه بیانگر تولید ۲۰۰ عدد بیشتر از کالای B می‌باشد؟

۱۶۷- هر یک از جملات زیر به کدام مفهوم اقتصادی اشاره می‌کند؟

- (الف) به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا یک کشور را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.
 (ب) وقتی یک شرکت یا یک کشور، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد، بدون آن که وضع دیگران بدتر شود.
- (۱) الف) مرز امکانات تولید - ب) انتخاب بهینه
  - (۲) الف) هزینه فرصت اجتماع - ب) تولید کارا
  - (۳) الف) تولید کارا - ب) انتخاب بهینه
  - (۴) الف) مرز امکانات تولید - ب) تولید کارا

۱۶۸- فرض کنید شرکتی دو کالای پازل آموزش زبان انگلیسی و کتاب‌های آموزشی تولید می‌کند؛ در این صورت: هر یک از موارد زیر به کدام مورد

«انتقال مرز امکانات تولید»، «جاب‌جاشدن در طول مرز امکانات» یا «بدون تغییر» اشاره می‌کند:

(الف) تعداد تولید پازل بنا به درخواست مشتریان زیاد شود.

(ب) یک نوآوری خلاقانه برای افزایش تولید هر دو محصول ارائه شده است.

(پ) با استخدام نیروی کار جدید، تعداد کارگران تولیدکننده پازل افزایش یافته است.

(۱) الف) جاب‌جایی در طول مرز امکانات تولید - ب) جاب‌جایی در طول مرز امکانات (پ) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

(۲) الف) انتقال مرز امکانات تولید - ب) انتقال مرز امکانات تولید (پ) جاب‌جایی در طول مرز امکانات تولید

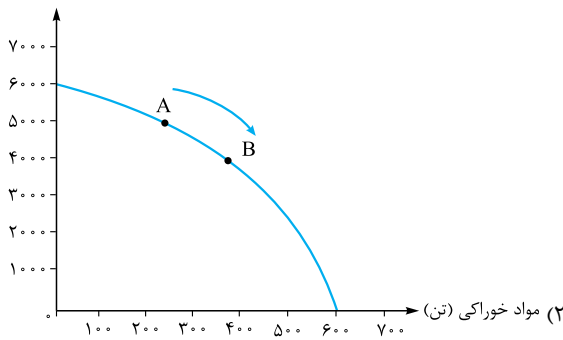
(۳) الف) جاب‌جایی در طول مرز امکانات تولید - ب) انتقال مرز امکانات (پ) انتقال مرز امکانات تولید

(۴) الف) انتقال مرز امکانات تولید - ب) جاب‌جایی در طول مرز امکانات (پ) بدون تغییر

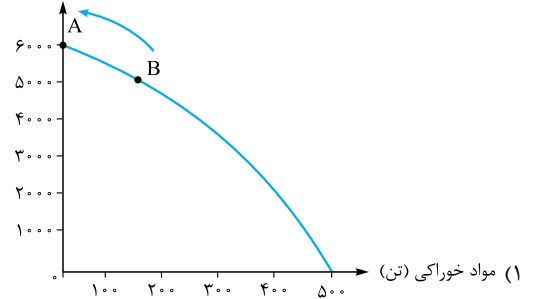
۱۶۹- در یک جامعه فرضی دو کالای واکسن و مواد خوراکی تولید می‌شود. بر اثر یک کشف بی‌نظیر در زمینه تولید واکسن توسط سرمایه‌انسانی این

کشور، تولید واکسن چه از لحاظ کیفی و چه از لحاظ کمی تحت‌الشعاع قرار گرفته است. کدام گزینه نمودار مرتبط با این تغییر را نشان می‌دهد؟

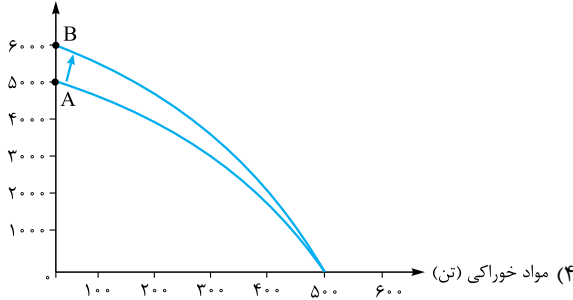
واکسن (دوز)

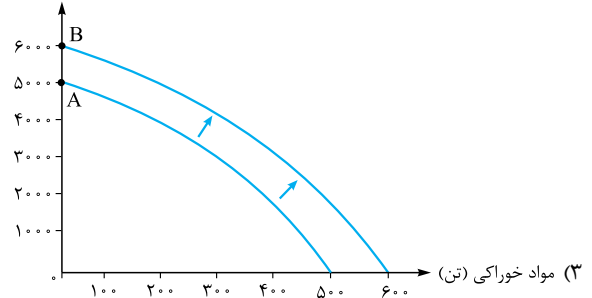
واکسن (دوز)

واکسن (دوز)

واکسن (دوز)

۱۷۰- چه زمانی می‌گوییم یک کشور یا یک شرکت، کارا عمل می‌کند؟

(۱) وقتی هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد، بدون آن‌که وضع دیگران بدتر شود.

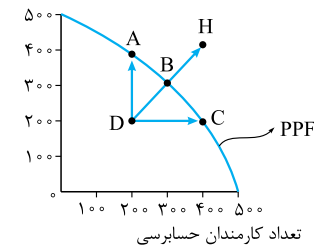
(۲) زمانی که بتواند یک کالا یا خدمت را به صورت بهینه و با کیفیت در دسترس مردم قرار دهد.

(۳) زمانی که بتواند هزینه‌های فرصت را به حداقل برساند و هزینه‌های هدررفته را در نظر نگیرد.

(۴) زمانی که هزینه فرصت اجتماع را به صفر برساند و با ترکیب بهینه‌ای از تولید، به فراتر از منحنی PPF دست یابد.

۱۷۱- با توجه به نمودار روبه‌رو، کدام گزینه تحلیل صحیح‌تری را ارائه می‌کند؟

تعداد کفش

(۱) نقطه D، تولید ناکارا را نشان می‌دهد زیرا نیروی کار اضافه در بخشی مشغول شده که نیاز به آن نبوده

پس تلف شده است!

(۲) نقطه B، نقطه کارا است اگرچه استفاده بیشتر از نیروی کار برای حسابرسی به تولید کفش لطمه‌ای

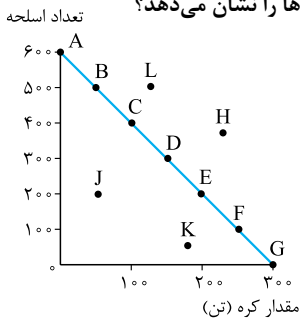
کوچک وارد می‌کند.

(۳) نقطه H، تولید کارا را نشان می‌دهد و کارایی به معنای یافتن موقعیت‌های جدید برای پیشرفت است.

(۴) حرکت از نقطه D به نقطه H تلاش برای کارا و بهینه‌شدن تولید را نشان می‌دهد که با تلاش نیروی

کار حاصل می‌شود.

۱۷۲- با توجه به نمودار زیر با مثال معروف کره یا اسلحه در خلال جنگ جهانی دوم کدام گزینه صحیح‌ترین پاسخ‌ها را نشان می‌دهد؟

الف) کدام نقطه غیر قابل دستیابی است؟

ب) در کدام نقطه تولید ناکارا است؟

پ) مختصات نقطه D چه قدر است، اگر به صورت مقابل باشد: کره | اسلحه | D

ت) جابه‌جاشدن از نقطه A به B چه هزینه فرصتی دارد؟

ث) با فرض این که هدف، تولید هر دو کالا باشد، اما به خاطر شرایط جنگ تولید اسلحه در اولویت قرار گیرد،

کدام نقطه، انتخاب سنجیده‌تری است؟

۱) الف) H - ب) J - پ) $\begin{pmatrix} 1500 \\ 3000 \end{pmatrix}$ - ت) ۱۰۰ عدد اسلحه - ث) B

۲) الف) J - ب) L - پ) $\begin{pmatrix} 2000 \\ 3000 \end{pmatrix}$ - ت) ۱۰۰ عدد اسلحه - ث) B

۳) الف) L - ب) K - پ) $\begin{pmatrix} 3000 \\ 2500 \end{pmatrix}$ - ت) ۵۰ تن کره - ث) A

۴) الف) H - ب) K - پ) $\begin{pmatrix} 3000 \\ 2500 \end{pmatrix}$ - ت) ۵۰ تن کره - ث) A

۱۷۳- در کدام گزینه این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود بدون آن که از تولید کالاهای دیگر کاسته شود؟

۱) نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید

۲) نقاط سمت راست منحنی مرز امکانات تولید

۳) نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید

۴) نقاط فراتر از منحنی مرز امکانات تولید

۱۷۴- هر یک از موارد «الف» و «ب» به کدام مفهوم اقتصادی اشاره دارد و کدام گزینه جمله مورد «پ» را تکمیل می‌کند؟

الف) به بچه‌های دوره اول مدارس فنلاند به طور رایگان دو روز در هفته صبحانه می‌دهند.

ب) این نقاط، نقاطی هستند که کشور، با فرض ثابت ماندن منابع تولید، آرزوی رسیدن به آن‌ها را دارد.

پ) «تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای .....»

۱) الف) هزینه فرصت - ب) نقاط کارا - پ) استفاده بهینه از همه منابع کمیاب است.

۲) الف) هزینه فرصت اجتماع - ب) نقاط خارج از منحنی PPF - پ) یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

۳) الف) هزینه فرصت - ب) نقاط خارج از منحنی PPF - پ) رسیدن به پیشرفت و حرکت روی منحنی مرز امکانات تولید است.

۴) الف) هزینه فرصت اجتماع - ب) نقاط زیر منحنی PPF - پ) پیشرفت اجتماعی و دستیابی به ترکیب بهینه‌ای از محصولات است.

(المپیاقتصاد ۱۳۰۰)

۱۷۵- انتقال به سمت راست و بالا در منحنی امکانات تولید به معنای چیست؟

۱) افزایش اندازه دولت   ۲) رشد اقتصادی   ۳) مصرف بیشتر   ۴) برابری بیشتر در بین شهروندان

۱۷۶- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه صحیح نیست؟

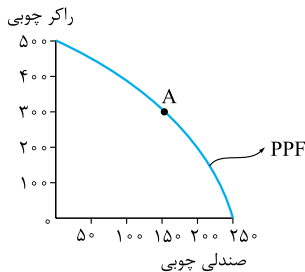
«فرض کنید شرکتی در نقطه تولید A قرار دارد و تصمیم می‌گیرد، تولید صندلی چوبی را بیشتر کند.»

۱) مرز امکانات تولید نشان می‌دهد که برای داشتن صندلی چوبی بیشتر، کارگاه باید از تولید تعدادی راکر چوبی صرف نظر کند.

۲) تا زمانی که حرکت روی منحنی PPF باشد، فارغ از این که چه ترکیبی از صندلی چوبی یا راکر چوبی داشته باشیم، تولید کاراست.

۳) هزینه فرصت تولید بیشتر از صندلی چوبی، راکر چوبی کم‌تر است و برعکس.

۴) با اندکی تلاش بیشتر و بدون دست‌زدن به ترکیب بهینه از هر دو محصول می‌توانیم به فراتر از منحنی PPF حرکت کنیم.

۱۷۷- چرا نقاط خارج از منحنی PPF غیر قابل دستیابی است؟

۱) دستیابی به این نقاط هزینه فرصت اجتماع را بالا برده و تولید را ناکارا می‌کند.

۲) زیرا در صورت حرکت به سمت این نقاط، تولید کشور ناکارا می‌شود و انرژی تلف می‌گردد.

۳) با منابع فعلی موجود در کشور، دسترسی به این نقاط امکان‌پذیر نیست.

۴) منحنی مرز امکانات تولید در هیچ صورتی نمی‌تواند به خارج از مرزهایش حرکت کند.

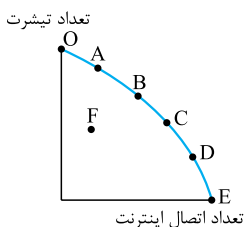
۱۷۸- چرا تولید در نقطه F ناکاراست؟

۱) زیرا باعث جابه‌جاشدن منحنی مرز امکانات تولید به داخل می‌شود.

۲) زیرا اقتصاد از حداکثر منابع استفاده نکرده است.

۳) زیرا با فرض ثابت بودن منابع کشور، غیر قابل دستیابی است.

۴) زیرا می‌توان با حذف تعدادی از کالاها، بیش از یک کالا تولید کرد.

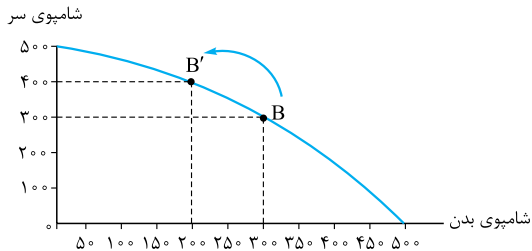

(صفحه‌های ۲۵، ۲۶ و ۳۲)

۱۵۳- گزینه «۳» الگوی مرز امکانات تولید یکی از الگوهای اقتصادی است که اجازه می‌دهد تا درک بهتری از «بده - بستان»‌های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنید.

(صفحه ۳۷)

۱۵۴- گزینه «۳» گزینه (۱): نقطه A با مختصات بستنی 80° کیک 0° بیشترین مقدار بستنی و نقطه B با مختصات بستنی 50° کیک 0° نشان می‌دهد که تولید بستنی صفر است یعنی در کم‌ترین حد خود! و اتفاقاً تولید کیک در بیشترین مقدار تولیدش است.

یعنی هزینه فرصت تولید شامپوی سر بیشتر، ۱۰۰ عدد شامپوی بدن است که از تولید آن صرف نظر کرده‌ایم. (صفحه ۳۹)

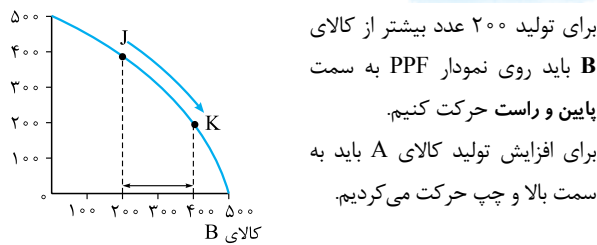
۱۶۴- گزینه ۳ تولید سابق با مختصات $\begin{matrix} \text{مداد رنگی } 140 \\ \text{گواش } 350 \end{matrix}$ به A

$\begin{matrix} \text{مداد رنگی } 120 \\ \text{گواش } 450 \end{matrix}$ تغییر کرده، پس در ازای ۱۰۰ جعبه گواش بیشتر از

تولید ۲۰ جعبه مداد رنگی صرف نظر کردیم. در واقع هزینه فرصت شرکت ۲۰ جعبه مداد رنگی است. (صفحه ۳۹)

۱۶۵- گزینه ۱ تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است. (صفحه ۳۹)

۱۶۶- گزینه ۱ کالای A

برای تولید ۲۰۰ عدد بیشتر از کالای B باید روی نمودار PPF به سمت پایین و راست حرکت کنیم. برای افزایش تولید کالای A باید به سمت بالا و چپ حرکت می‌کردیم. (صفحه ۳۹)

۱۶۷- گزینه ۴ الف- مرز امکانات تولید به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا یک کشور را از زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.

ب- اگر یک شرکت یا یک کشور، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد و بدون آن که وضع دیگران بدتر شود، اقتصاد آن شرکت یا کشور کارا است؛ یعنی شرکت یا کشور از منابع موجود خود، بیشترین استفاده را می‌برد. (صفحه‌های ۳۹ و ۴۰)

۱۶۸- گزینه ۳ الف- با زیاد شدن درخواست تولید پازل باید هزینه فرصتی معادل کم شدن تولید کتاب بدهیم و در این صورت روی منحنی مرز امکانات تولید حرکت می‌کنیم.

ب- نوآوری و خلاقیت و افزایش تولید هر دو محصول ناشی از افزایش منابع و امکانات، به نوعی کارا تر عمل کردن است و باعث انتقال منحنی مرز امکانات تولید به بیرون می‌شود.

پ- چون یکی از عوامل و منابع تولید یعنی نیروی کار افزایش پیدا کرده است، پس ظرفیت تولید افزایش پیدا می‌کند و منحنی به سمت راست یا بالا منتقل می‌شود. (دقت کنید، چون تنها کارکنان بخش تولید پازل بیشتر می‌شوند، در نتیجه تنها تولید پازل افزایش می‌یابد؛ پس بسته به محل قرار گرفتن تولید پازل روی یکی از نمودارها (عمودی یا افقی) منحنی تنها به سمت راست یا تنها به سمت بالا منتقل می‌شود.) (صفحه‌های ۳۹ و ۴۱)

۱۶۹- گزینه ۴ اگر عوامل تولید به دلایل کمی یا کیفی افزایش پیدا کند و این تغییرات بر میزان تولید اثرگذار باشد، یعنی باعث افزایش تولید شود، منحنی مرز امکانات تولید به علت وجود رشد اقتصادی به سمت بالا و راست منتقل می‌شود.

گزینه ۲: با حرکت از A به سمت B مقدار تولید بستنی کم و مقدار تولید کیک زیاد می‌شود.

گزینه ۴: مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداکثر امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است. (صفحه ۳۷)

۱۵۵- گزینه ۲ الگوی مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداکثر امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است. (صفحه ۳۷)

۱۵۶- گزینه ۲ نقطه F با مختصات پنیر چدار ۸۰۰ و پنیر ماسکارپونه ۱۰۰۰

بیشترین میزان تولید پنیر ماسکارپونه است. دقت کنید اگر در صورت سؤال ذکر می‌شد که شرکت می‌خواهد از هر دو کالا تولید کند، اما اولویت با تولید پنیر ماسکارپونه است، آن‌گاه باید نقطه E را با مختصات $\begin{matrix} 1000 \\ 700 \end{matrix}$ انتخاب می‌کردیم. (صفحه ۳۷)

۱۵۷- گزینه ۱ الف- در نقطه A اتلاف انرژی داشته‌ایم. یعنی ترکیب بهینه‌ای از دو محصول تولید نشده؛ لذا «همواره بهتر است شرکت، به جای تولید در درون مرز امکانات تولید، بر روی مرز امکانات، تولید کند.» در نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید ناکارا عمل شده یا به عبارتی تولید به صورت کارا انجام نگرفته است.

ب- نقطه C خارج از مرز امکانات تولید، بنابراین با فرض ثابت ماندن منابع و امکانات موجود غیر قابل دستیابی است.

پ- در نقطه B به ترکیب بهینه‌ای از هر دو محصول رسیدیم. (صفحه‌های ۳۷ و ۳۸)

۱۵۸- گزینه ۴ الف- غلط است؛ زیرا بین مقدار تولید کلاه و کیف رابطه معکوس وجود دارد؛ یعنی هر چه کلاه بیشتری تولید کنیم، مجبوریم کیف کم‌تری تولید کنیم، چون به اندازه کافی منابع برای تولید انبوه هر دو کالا نداریم. ب- غلط است؛ زیرا با حرکت از B به F میزان تولید کلاه بیشتر و مقدار تولید کیف کم‌تر می‌شود.

کیف ۱۰۰۰ کلاه ۵۰۰
کیف ۵۰۰ کلاه ۱۰۰۰

۱۵۹- گزینه ۱ مرز امکانات تولید، مرزی است بین آن چه یک کسب‌وکار (همانند یک شرکت تولیدی) با استفاده از منابع موجود و در دسترسش می‌تواند تولید کند و آن چه نمی‌تواند. (صفحه ۳۸)

۱۶۰- گزینه ۳ ب- غلط است؛ زیرا مرز امکانات تولید، نشان‌دهنده حداکثر مقدار کالایی است که شرکت شما با منابع موجود می‌تواند تولید کند. دقت کنید اگر سطح منابع تولید افزایش یابد، منحنی PPF به سمت بیرون و راست منتقل می‌شود. (صفحه‌های ۳۶، ۳۷ و ۳۸)

۱۶۱- گزینه ۱ فرقی نمی‌کند شرکت باشد یا کشور، بحث سر تولید دو کالا باشد یا تولید هزاران نوع کالا یا خدمت، تولید بهتر است روی منحنی مرز امکانات تولید یا PPF باشد زیرا فراتر از آن غیر قابل دستیابی است و درون آن اتلاف نیرو و انرژی داریم! (صفحه ۳۸)

۱۶۲- گزینه ۴ هر کالای رایگانی، معمولاً برای تولیدش زمان صرف می‌شود و هزینه فرصتی برای جامعه دارد. (صفحه ۳۸)

۱۶۳- گزینه ۳ نقطه B با مختصات تولید شامپوی سر ۳۰۰ و شامپوی بدن ۳۰۰

می‌خواهد ۱۰۰ عدد شامپوی سر بیشتر داشته باشد. پس با حرکت روی

منحنی PPF به سمت بالا و چپ به مختصات $\begin{matrix} 400 \\ 200 \end{matrix}$ می‌رسد.

همان‌طور که در صورت سؤال آمده است در این کشور فرضی فقط میزان تولید واکسن به علت کشف یک فرمول جدید از لحاظ کمی و کیفی افزایش یافته است و اگر صرفاً منابع تولید واکسن (روی محور عمودی) افزایش یابد، نقطه تلاقی با محور عمودی بالاتر می‌رود، درست شبیه حرکتی که در گزینه (۴) روی نمودار صورت گرفته است.

توجه کنید که در گزینه‌های (۱) و (۲) جابه‌جایی در طول منحنی PPF صورت گرفته و گزینه (۳) رشد اقتصادی هر دو محصول را نشان می‌دهد.

(صفحه‌های ۳۹ و ۴۱)

۱۷۰- گزینه «۱» اگر یک کشور یا یک شرکت، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد، بدون آن که وضع دیگران بدتر شود، اقتصاد آن شرکت یا کشور کاراست؛ یعنی شرکت یا کشور از منابع موجود خود، بیشترین استفاده را می‌برد در این صورت حداقل بیش از یک کالا یا خدمت می‌توان در دسترس مردم قرار داد؛ بدون آن که کالاها یا خدمات دیگر کاهش پیدا کنند.

۱۷۱- گزینه «۱» کشور در نقطه A، B و C کارا عمل کرده، زیرا از

منابع موجود خود بیشترین استفاده را برده است.

رد گزینه (۲): زمانی که کارا عمل شود در واقع هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار می‌گیریم بدون آن که وضع دیگران بدتر شود، اما این جا صحبت از لطمه‌ای به دیگران به تولیدی دیگر آورده‌اند و در شرایطی که بازار کارا عمل کند، لطمه‌ای به دیگران وارد نمی‌شود.

رد گزینه (۳): نقطه H، با فرض ثابت‌ماندن منابع و امکانات موجود نقطه‌ای غیرقابل دستیابی است.

رد گزینه (۴): حرکت از نقطه D به H امکان‌پذیر نیست مگر این که ظرفیت‌ها و عوامل تولید افزایش یابد و از مرز PPF به بیرون منحنی جابه‌جا شود.

(صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)

۱۷۲- گزینه «۱»

الف غیر قابل دستیابی ← خارج از مرز PPF ← H و L

ب ناکارا ← داخل مرز PPF ← K و J

پ کره ۱۵۰
اسلحه ۳۰۰

ت نقطه A و B | ۵۰
۵۰۰ ← با حرکت به سمت راست و پایین از A به

B، ۱۰۰ اسلحه کم‌تر و ۵۰ تن کره بیشتر تولید می‌کنیم! پس هزینه فرصت تولید ۵۰ تن کره بیشتر ۱۰۰ اسلحه‌ای است که از تولید آن صرف نظر کرده‌ایم.

ث چون تولید هر دو باید انجام شود، می‌شود حداقل مقدار تولید کره و حداکثر تعداد تولید اسلحه با توجه به نقاط مشخص شده نقطه B با

مختصات کره ۵۰ | B بهترین گزینه است. (صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)
اسلحه ۵۰۰

۱۷۳- گزینه «۱» وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد

که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون این که تولید کالاهای دیگر کاهش یابد. نقاط زیر منحنی PPF تولید ناکارا و نقاط روی منحنی PPF تولید کارا را نشان می‌دهند. (صفحه ۴۱)

۱۷۴- گزینه «۲» **الف** هیچ چیز به طور کامل مجانی نیست، پس هر چند برای فرد ممکن است غذایی رایگان باشد، اما برای جامعه چنین نیست! و این همان مفهوم هزینه فرصت اجتماع است.

← حذف گزینه‌های (۱) و (۳)

پ نقطه خارج از منحنی PPF در صورت ثابت‌ماندن منابع و امکانات، غیر قابل دستیابی و آرزوی یک کشور است.

پ تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

(صفحه‌های ۳۸، ۳۹ و ۴۱)

۱۷۵- گزینه «۲» آنچه باعث انتقال منحنی مرز امکانات تولید می‌شود، تغییر در عوامل تولید است؛ در صورتی که عوامل تولید به صورت کمی یا کیفی بهبود یابند و این بهبود باعث افزایش تولید شود، منحنی PPF به سمت راست و بالا انتقال می‌یابد؛ در واقع رشد اقتصادی اتفاق می‌افتد. (صفحه ۴۱)

۱۷۶- گزینه «۴» نقاط خارج از منحنی PPF با فرض ثابت‌ماندن منابع، نقاطی غیر قابل دستیابی هستند!

۱۷۷- گزینه «۳» نقاط خارج از مرز منحنی PPF، نقاطی هستند که کشور می‌تواند آرزوی رسیدن به آن‌ها را داشته باشد. این نقاط با فرض ثابت‌ماندن منابع کشور، غیر قابل دستیابی هستند زیرا کشور منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد. (صفحه ۴۱)

۱۷۸- گزینه «۲» نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید، ناکارا است زیرا نشان‌دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده، چون حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون این که کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردند. (صفحه ۴۱)

